

MESEM (Mesleki Eğitim Merkezi) ile ilgili yaşanan sorunlar çocuklar açısından vahim bir tabloya dönüşmüş olup son 11 yılda 695'ten daha fazla sayıda çocuğun iş cinayetleri sonucu yaşamını yitirmesi vahim bir tabloya işaret etmektedir. Bu izahla meclis araştırma komisyonu eliyle araştırma, inceleme ve tespitlerin gerçekleştirilmesi ve çocuk işçiliğinin, çocuk işçi ölümlerinin engellenmesinin sağlanması amacıyla, Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.06.08.2024

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
Erzurum Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de çok sayıda çocuğun çeşitli vesilelerle eğitim alanı dışına itildiği bilinmektedir. Bu durumun bir gerekçesi de MESEM adıyla bilinen yöntem olup çocuklar güvencesiz koşullarda çalıştırılmaktadır. Son 11 yılda 695’ten daha fazla çocuğun işyerlerinde yaşamını yitirmiş olduğu kayıtlara geçmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı olan Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) ortaöğretim kademesinde bulunan meslek okulları olup 9 Aralık 2016’de Resmi Gazete’de yayımlanan kararla kurulmuştur.Çıraklık eğitimi, örgün ve zorunlu eğitim kapsamına alınarak “Çırak öğrencilerin ahilik kültüründen gelen usta çırak ilişkisiyle mesleklerini işbaşında öğrenmeleri”nin amaçlandığı ifade edilmiştir. MEB bu bağlamda çırak öğrencilere asgari ücretin yüzde 30’u, kalfa öğrencilere ise asgari ücretin yüzde 50’si oranında ödeme yapmaktadır.

Kuşkusuz mesleki eğitim, nitelikli iş gücünün yetiştirilmesi ve istihdamın artırılması önemlidir. Ancak bu yönlü çalışmanın bir çıktısı olarak izah edilen MESEM’ler; nitelikli iş gücünün yetiştirilmesi yerine çocuk emeğinin sömürüsüne olanak sağlayan kurumlar olarak varlığını sürdürmektedir.

Her ne kadar çocukların eğitime devamı öngörülmüş gibi gözükse de çocuklar eğitim merkezleri yerine fabrikalarda çalışmaktadır. Eğitim merkezlerinde, eğitim için gerekli olan modern donanım ve materyaller bulunmamaktadır. Mesleki eğitim veren öğretmenlerin sayısının yetersiz olması ve mevcut öğretmenlerin sürekli mesleki gelişim olanaklarından yeterince faydalanamaması, eğitimi kalitesizleştirmektedir. Yani esasen eğitim konusuna ayrılmış bir bütçe olmaması ve bu sistemin salt fabrikada çocukların işçi statüsünde çalıştırılması odaklı oluşu ciddi bir sorun alanıdır ve iddia edildiği gibi nitelikli iş gücü ve istihdam gibi bir amaç söz konusu değildir.

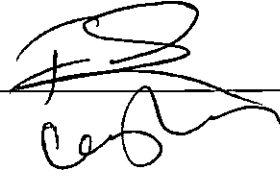
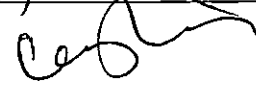
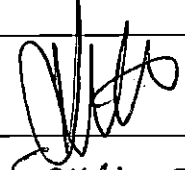
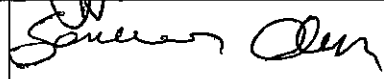
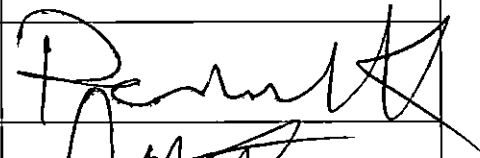
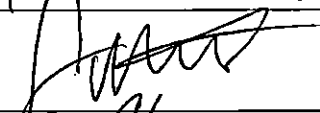
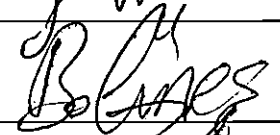
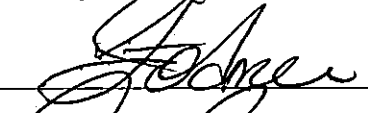
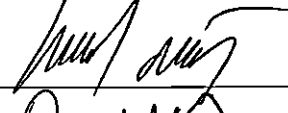
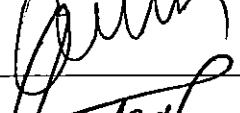
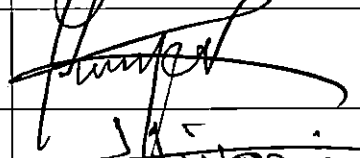
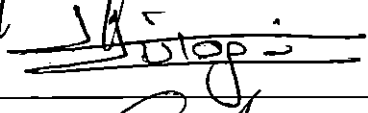
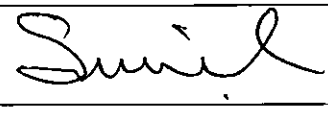
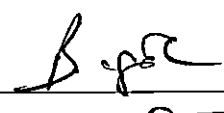
Son yıllarda çok sayıda iş cinayeti meydana gelmesi üzerine Milli Eğitim Bakanlığı, 81 ilin valiliğine gönderdiği 2024/36 sayılı genelge ile verdiği, okullarda ve işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin artırılması, işyerlerinin beceri eğitimi için öğrenciye uygun olup olmadığının tespiti ile gerekli kriterleri taşımayan işyerlerine öğrenci gönderilmemesi yönündeki talimatın yeterli olmadığı son haftalarda yaşanan iş cinayetleri ile netlik kazanmıştır.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisinin verilerine göre, 2024 yılının ilk yedi ayında en az 42 çocuk işçi hayatını kaybederken, 9 çocuk iş cinayeti MESEM programı kapsamında gerçekleşmiştir. 17 yaşındaki İnşaat İşçisi Alperen Enes Ural, 17 yaşındaki İnşaat İşçisi Murat Can Eryılmaz, 15 yaşındaki Mobilya İşçisi Erol Can Yavuz, 14 yaşındaki Metal İşçisi Arda Tonbul, 17 yaşındaki Ömer Çakar, 16 yaşındaki Zekai Dikici ve 17 yaşındaki Ulaş Dumlu MESEM çalışmaları nedeniyle yaşamlarını yitirmiştir. Salt bu veriler, MESEM adı altındaki projenin, aslında sermayedarlar için ucuz işgücü olanağı yaratılması için oluşturulduğunun açık izahıdır.

Nisan 2023 tarihi itibarıyla mesleki teknik eğitim çerçevesinde döner sermaye kapsamındaki üretim gelirlerinin 2 milyar lira olduğu ancak, bu gelirden öğrenci ve öğretmenlere düşen payın sadece 300 milyon lira olduğu ifade edilmektedir. Üretim gelirinin ise geçtiğimiz yıl sonu itibarıyla 3.5 milyar liraya yükseldiği tahmin edilirken, 2024 yılı için belirlenen staj ücreti 5.100,64 TL, 12. sınıfta olan meslek lisesi öğrencileri için ise bu tutar 8.501,06 TL'dir. MESEM'e aktarılan bu bütçeye karşın, MESEM'e giden 9, 10 ve 11. sınıf öğrencileri asgari ücretin yüzde 30'u, 12. sınıf öğrencileri ise asgari ücretin en az yarısı kadar maaş alarak çalıştırılmaktadır.

Çocuk yoksulluğuna ilişkin bir diğer veri de TÜİK'e ait olup bu verilere göre 2023 yılında yoksul çocuk oranı yüzde 31.3, maddi yoksunluk içinde yaşayan çocukların oranı ise yüzde 33.3'tür. Nüfusa oranlandığında her 10 çocuktan 3'nün yoksul olduğu nazara alındığında çocuklar eğitim hayatının dışına itilmekte, bu yoksulluğun ise iş dünyası tarafından ucuz işgücüne dönüştürüldüğü açıktır.

İzah etmiş olduğum hususlar doğrultusunda MESEM ile ilgili meclis araştırması açılarak; işçileştirilen çocukların maruz kaldığı sorunların tespiti ile çocuk işçiliğinin önlenmesi konusunda çalışmalar yürütülmesi elzemdir.

1	NEJLA DEMİR	AĞRI	
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4			
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	